C/2024/6879

28.11.2024

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Σχέδιο στρατηγικής για μια Ευρωπαϊκή Πράσινη και Κοινωνική Συμφωνία με βάση την οικονομία της ευημερίας

(γνωμοδότηση πρωτοβουλίας)

(C/2024/6879)

Εισηγήτρια: **Μαρία ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΥ**

Σύμβουλοι	Agata MEYSNER (για την εισηγήτρια) Tellervo KYLÄ-HARAKKA-RUONALA (για την Ομάδα I)
Απόφαση της συνόδου ολομέλειας	18.1.2024
Νομική βάση	Άρθρο 52 παράγραφος 2 του Εσωτερικού Κανονισμού
Αρμόδιο όργανο	Τμήμα «Γεωργία, αγροτική ανάπτυξη, περιβάλλον»
Έγκριση από το τμήμα	3.9.2024
Έγκριση από την Ολομέλεια	19.9.2024
Σύνοδος ολομέλειας αριθ.	590
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας (υπέρ/κατά/αποχές)	166/8/5

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1. Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ) πιστεύει ακράδαντα ότι η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία θα πρέπει να αποκτήσει ευρύτερη κοινωνική διάσταση και να ενισχυθεί, έτσι ώστε να προάγει την οικονομία της ευημερίας προς όφελος τόσο των ανθρώπων όσο και του πλανήτη. Η οικονομία της ευημερίας είναι ένας προσανατολισμός \πολιτικής και μια μορφή διακυβέρνησης που έχει ως στόχο να θέσει τους ανθρώπους και την ευημερία τους στο επίκεντρο της χάραξης πολιτικής και της λήψης αποφάσεων.

1.2. Για να επιτύχει η ΕΕ τους στόχους της για το κλίμα και τη βιοποικιλότητα, προέχει να μεταφερθεί η οικεία νομοθεσία στο εθνικό δίκαιο και να επιταχυνθούν η υιοθέτηση και η αναβάθμιση των υφιστάμενων λύσεων σε όλα τα κράτη μέλη, καθώς και να ενισχυθούν οι επενδύσεις στην έρευνα, την ανάπτυξη και την καινοτομία για την εξεύρεση νέων λύσεων. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο δεν πρέπει να επιδείξουν λιγότερη φιλοδοξία ή να καθυστερήσουν την εφαρμογή των υφιστάμενων στόχων. Αντιθέτως, είναι αναγκαίο να επιτευχθούν ταχύτερα οι συνθήκες ενός ευνοϊκού επενδυτικού περιβάλλοντος, να παρασχεθεί πρόσβαση σε μη ρυπογόνο και οικονομικά προσιτή ενέργεια, να προσφερθούν νέες τεχνολογικές λύσεις που θα συμβάλλουν σε μια οικονομία μηδενικών καθαρών εκπομπών ρύπων και να εξασφαλιστούν επαρκής τεχνική και οικονομική υποστήριξη και δίχτυα ασφαλείας στα κράτη μέλη, τις εταιρείες στους επηρεαζόμενους τομείς, τα άτομα και τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών που θα πρέπει να εφαρμόζουν τους σχετικούς κανόνες.

1.3. Η σημερινή χρηματοδότηση της μετάβασης είναι ανεπαρκής, συνεπώς, η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει ότι είναι αναγκαίο να πραγματοποιηθούν περισσότερες δημόσιες και ιδιωτικές επενδύσεις, τόσο από την ΕΕ όσο και από τα κράτη μέλη. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει επίσης τη σημασία της υποστήριξης της μετάβασης από τους εθνικούς προϋπολογισμούς και θεωρεί ότι απαιτείται μεγαλύτερη προσπάθεια για την αύξηση των κονδυλίων μέσω μιας σειράς μηχανισμών. Σε αυτούς μπορούν να περιλαμβάνονται η αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής, η βελτίωση της είσπραξης φόρων, η άμεση παύση των υφιστάμενων επιζήμιων για το περιβάλλον επιδοτήσεων και η αποφυγή νέων, η μεταρρύθμιση των υφιστάμενων επιδοτήσεων, η αύξηση της φορολόγησης των ορυκτών καυσίμων, η προώθηση υψηλότερων φόρων στο πλουσιότερο 1 % του παγκόσμιου πληθυσμού και η ενίσχυση της βιώσιμης οικονομικής δραστηριότητας που παράγει πόρους.

1.4. Για να επιτευχθεί η οικονομία της ευημερίας, θα πρέπει να διασφαλιστούν τα δημόσια κονδύλια για επενδύσεις σε βασικούς τομείς πολιτικής που συνδέονται με την πράσινη και τη δίκαιη μετάβαση, όπως η εκπαίδευση, η κοινωνική προστασία και η ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, με ταυτόχρονη διατήρηση ισορροπημένης προσέγγισης μεταξύ των υψηλότερων δημόσιων επενδύσεων και της δημοσιονομικής βιωσιμότητας, ώστε να αποφευχθούν τα μέτρα λιτότητας.

1.5. Η οικονομία αποτελεί βασικό μοχλό βιωσιμότητας, άρα πρέπει να υπερβούμε την οικονομία ανάπτυξης βάσει του ΑΕγχΠ και να προκρίνουμε ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο πολιτικής που θα υποστηρίζει μια βιώσιμη οικονομία με σκοπό την κοινωνική ευημερία και την επίτευξη των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης του ΟΗΕ, της συμφωνίας του Παρισιού και του Σχεδίου για τη βιοποικιλότητα.

1.6. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι θα πρέπει να υπάρξει καθολική και οικονομικά προσιτή πρόσβαση στην εκπαίδευση, την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, την κοινωνική προστασία και τη στέγαση. Οι βασικοί πόροι, όπως τα τρόφιμα που παράγονται με βιώσιμο τρόπο, το καθαρό νερό και η ενέργεια, θα πρέπει να παρέχονται με τρόπο ώστε να μπορούν όλοι να ακολουθούν βιώσιμο τρόπο ζωής. Η κοινωνία θα πρέπει να συμμετέχει σε συνεχή διάλογο για τον ορισμό της «πρόσβασης» και του «βασικού χαρακτήρα», με μέλημα οι έννοιες αυτές να ικανοποιούν τις μεταβαλλόμενες ανάγκες του πληθυσμού.

1.7. Η ΕΟΚΕ καλεί μετ' επιτάσεως την ΕΕ, τα κράτη μέλη και τις επιχειρήσεις να επενδύσουν στην κατάρτιση, την επανειδίκευση και την αναβάθμιση των δεξιοτήτων, καθώς και στην αγωγή του πολίτη στα της δημοκρατίας και των δημόσιων θεσμών σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και ενωσιακό επίπεδο.

1.8. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι, για να διασφαλιστεί η ευημερία των ανθρώπων, η συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών θα πρέπει να ενισχυθεί με ουσιαστικό και συμπεριληπτικό τρόπο, ιδίως με συνυπολογισμό των υποεκπροσωπούμενων ομάδων, όπως οι νέοι, οι γυναίκες, οι μετανάστες και τα άτομα με αναπηρία. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με τη διευκόλυνση της χρηματοδότησης των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών και την ενθάρρυνση της συμμετοχής των πολιτών από τη βάση προς την κορυφή. Ο κοινωνικός διάλογος έχει επίσης μεγάλη σημασία για την ενίσχυση της ευημερίας. Συν τοις άλλοις, η ΕΟΚΕ ζητεί την προώθηση συμμετοχικών μηχανισμών, όπως οι Ευρωπαϊκές πρωτοβουλίες πολιτών, και πιστεύει ότι η θέσπιση λιγότερο αυστηρών προϋποθέσεων σε συνδυασμό με την ουσιαστική ανταπόκριση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής θα έχουν ως αποτέλεσμα τη δημιουργία περισσότερων τέτοιων πρωτοβουλιών.

1.9. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι θα πρέπει να συνταχθεί μια διοργανική δήλωση από πλευράς ΕΟΚΕ, Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, Συμβουλίου της ΕΕ και Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη δημιουργία ενός άρτιου πλαισίου που θα εγγυάται την προστασία και την προαγωγή των συμφερόντων και των δικαιωμάτων των μελλοντικών γενεών. Για τον σκοπό αυτό, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα πρέπει να ορίσει επίτροπο αρμόδιο για τις Μελλοντικές Γενιές.

2. **Πλαίσιο**

2.1. Με την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία συντελέστηκε μια σημαντική και απαραίτητη μετάβαση στα της δράσης για το κλίμα και της προστασίας του περιβάλλοντος με επίδραση σε διάφορους τομείς, συμπεριλαμβανομένης της ενέργειας, των μεταφορών, της βιομηχανίας και της γεωργίας. Ωστόσο, η επιδείνωση της κλιματικής κρίσης και της κατάστασης της βιοποικιλότητας, η εξάπλωση πανδημιών, οι κλιμακούμενοι πόλεμοι, η μείωση της ανταγωνιστικότητας, το αυξανόμενο κόστος ζωής και η διεύρυνση των ανισοτήτων συνιστούν σοβαρά περαιτέρω προβλήματα που επιτείνουν τις πολιτικές εντάσεις και φαίνεται να θέτουν εν αμφιβόλω την επίτευξη των στόχων της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας. Οι κρίσεις αυτές καταδεικνύουν την ευπάθεια του συστήματός μας, αλλά και την ανάγκη μετασχηματισμού του· το να συνεχίσουμε να δρούμε όπως και πριν δεν είναι λύση.

2.2. Η κλιμακούμενη τριπλή πλανητική κρίση συνιστά το μεγαλύτερο εμπόδιο στην καταπολέμηση της φτώχειας και στην εξασφάλιση αξιοπρεπούς εργασίας, κοινωνικής δικαιοσύνης και ενός ευνοϊκού μακροπρόθεσμου επιχειρηματικού περιβάλλοντος. Η υπερθέρμανση του πλανήτη, η εξάντληση της βιοποικιλότητας και η ρύπανση θέτουν σε κίνδυνο κάθε μορφή ζωής στον πλανήτη μας και συντείνουν στην αύξηση των συγκρούσεων και των κοινωνικών αναταραχών σε ολόκληρη την Ευρώπη και στις χώρες του Νότου. Εν προκειμένω, καθίσταται ολοένα και πιο επείγον να επανεξετάσουμε τη σχέση μας με τη φύση, καθώς και να προστατεύσουμε και, όπου χρειάζεται, να αποκαταστήσουμε τα φυσικά οικοσυστήματα από τα οποία εξαρτώνται οι άνθρωποι και η πλειονότητα των οικονομικών τους δραστηριοτήτων ([1]).

([1]) Γνωμοδότηση - Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή - Μια ολοκληρωμένη στρατηγική για τη βιοποικιλότητα στην COP16: συνένωση όλων των τομέων για έναν κοινό στόχο (ΕΕ C, C/2024/6880, 28.11.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/6880/oj).

2.3. Η οικονομία της ευημερίας είναι ένας προσανατολισμός πολιτικής και μια μορφή διακυβέρνησης που έχει ως στόχο να θέσει τους ανθρώπους και την ευημερία τους στο επίκεντρο της χάραξης πολιτικής και της λήψης αποφάσεων. Στην οικονομία της ευημερίας στόχος της κοινωνίας πρέπει να είναι η ευημερία καθενός από τα μέλη της με σεβασμό προς τις συνταγματικές διατάξεις. Το σημείο αφετηρίας για την επίτευξη αυτού του στόχου πρέπει να είναι ότι τα χρήματα και τα κεφάλαια είναι μεν σημαντικά ως μέσα συναλλαγών και επενδύσεων, αλλά όχι και αυτοσκοπός. Το οικονομικό μοντέλο επιδίωξης του κοινού καλού βασίζεται σε αξίες τις οποίες όλοι αναγνωρίζουν ως οικουμενικές: την ανθρώπινη αξιοπρέπεια, την αλληλεγγύη, την οικολογική βιωσιμότητα, την κοινωνική δικαιοσύνη, τη διαφάνεια και τη συμμετοχή στα κοινά ([2]). Η οικονομία αποτελεί καταλύτη για την επίτευξη του οράματος της ευημερίας ([3]). Σε μια οικονομία της ευημερίας, η πρόοδος μετράται όχι μόνο με παραδοσιακούς οικονομικούς δείκτες όπως το ΑΕγχΠ, αλλά και με δείκτες που αποτυπώνουν την ποιότητα ζωής, όπως η υγεία, η εκπαίδευση, η ποιότητα του περιβάλλοντος και οι κοινωνικοί δεσμοί. Σε αυτήν τη συνολική προσέγγιση δίνεται έμφαση στη σημασία της δίκαιης κατανομής των πόρων και των ευκαιριών, με μέριμνα ότι τα οικονομικά οφέλη θα κατανέμονται ευρέως σε όλα τα μέρη της κοινωνίας.

2.4. Για να επιτύχει η ΕΕ τους στόχους της όσον αφορά το κλίμα και τη βιοποικιλότητα ενόψει του 2030 και μετέπειτα κατά την επόμενη θητεία των θεσμικών οργάνων της, είναι ουσιαστικό να μεταφερθεί η οικεία νομοθεσία στο εθνικό δίκαιο και να επιταχυνθούν η υιοθέτηση και η αναβάθμιση των υφιστάμενων λύσεων σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ, καθώς και να ενισχυθούν οι επενδύσεις στην έρευνα, την ανάπτυξη και την καινοτομία για την αναζήτηση νέων λύσεων. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι, κατά την επόμενη θητεία τους, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο δεν πρέπει να επιδείξουν λιγότερη φιλοδοξία ή να καθυστερήσουν την εφαρμογή των υφιστάμενων στόχων. Αντιθέτως, είναι αναγκαίο να επιτευχθούν ταχύτερα οι συνθήκες ενός ευνοϊκού επενδυτικού περιβάλλοντος, να παρασχεθεί πρόσβαση σε οικονομικά προσιτή ενέργεια, να προσφερθούν νέες τεχνολογικές λύσεις που θα συμβάλουν σε μια οικονομία μηδενικών καθαρών εκπομπών ρύπων, να διεξαχθούν οι κατάλληλες εκτιμήσεις επιπτώσεων και να εξασφαλιστούν τεχνική και οικονομική υποστήριξη και δίχτυα ασφαλείας για τα κράτη μέλη, τις εταιρείες στους επηρεαζόμενους τομείς, τα άτομα και τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών που θα πρέπει να εφαρμόζουν τους σχετικούς κανόνες.

2.5. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε την «Έκθεση στρατηγικής ανάλυσης προοπτικών 2023» ([4]), η οποία επικεντρώνεται στην ενσωμάτωση της βιωσιμότητας και της ευημερίας στην ανοικτή στρατηγική αυτονομία της Ευρώπης, και στην οποία προτείνονται δέκα δράσεις για την επίτευξη του στόχου αυτού. Η εν λόγω μετάβαση είναι ζωτικής σημασίας για την επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας και βιωσιμότητας από την ΕΕ, με μέλημα τη μακροπρόθεσμη ανταγωνιστικότητα και την υπεροχή της παγκοσμίως στην οικονομία μηδενικών καθαρών εκπομπών. Στην έκθεση περιγράφονται τα βασικά ζητούμενα και προτείνονται απαντήσεις πολιτικής, συμπεριλαμβανομένης μιας οικονομίας που δίνει προτεραιότητα στην ευημερία, διορθώνει τις ελλείψεις δεξιοτήτων όσον αφορά τη βιωσιμότητα και εξασφαλίζει επαρκή χρηματοδότηση για τη μετάβαση.

2.6. Σύμφωνα με την πρώτη ευρωπαϊκή εκτίμηση κλιματικών κινδύνων για την οικονομία ([5]), που διεξήγαγε ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος, η υπερθέρμανση της ηπείρου μας εξελίσσεται ταχύτερα από ό,τι στις υπόλοιπες περιοχές του πλανήτη, και οι τρέχουσες πολιτικές δεν κινούνται με τον ρυθμό που απαιτείται για την επίτευξη των στόχων της ΕΕ που αφορούν την κλιματική ουδετερότητα. Η Παγκόσμια Τράπεζα επισημαίνει ότι το κόστος της αδράνειας στα του κλίματος στην Ευρώπη υπερβαίνει κατά πολύ το κόστος της αντίστοιχης δράσης ([6]). Επιπροσθέτως, εκτιμάται ότι πάνω από το 50 % του παγκόσμιου ΑΕγχΠ εξαρτάται από τη φύση ([7]) και περίπου το 40 % των θέσεων εργασίας παγκοσμίως εξαρτώνται άμεσα από τα υγιή οικοσυστήματα ([8]). Ωστόσο, δισεκατομμύρια εξακολουθούν να δαπανώνται σε επιζήμιες για το περιβάλλον επιδοτήσεις, παρ' όλο που εδώ και δεκαετίες διεξάγονται συζητήσεις σχετικές με τη μείωσή τους.

2.7. Σύμφωνα με την έκθεση «Global Resources Outlook 2024» (Προοπτικές για τους παγκόσμιους πόρους 2024) ([9]), η προβλεπόμενη αύξηση της χρήσης πόρων κατά 60 % έως το 2060 θα μπορούσε να εκτροχιάσει τις προσπάθειες για την επίτευξη όχι μόνο των παγκόσμιων στόχων για το κλίμα, τη βιοποικιλότητα και τη ρύπανση, αλλά και του στόχου οικονομικής ευμάρειας και ευημερίας των ανθρώπων. Η μόνη βιώσιμη επιλογή είναι η αποσύνδεση της οικονομικής ανάπτυξης από τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου, τη χρήση πόρων και την υποβάθμιση του περιβάλλοντος, με παράλληλη ενίσχυση της ευημερίας και προαγωγή ακμαζουσών οικονομιών και βιώσιμων επιχειρήσεων.

([2]) Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Η οικονομία για το κοινό καλό: ένα βιώσιμο οικονομικό μοντέλο με στόχο την κοινωνική συνοχή» (ΕΕ C 13 της 15.01.2016, σ. 26).

([3]) Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Η βιώσιμη οικονομία που χρειαζόμαστε» (ΕΕ C 106 της 31.3.2020, σ. 1), Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Προώθηση του πλαισίου πολιτικής της ΕΕ για τη δίκαιη μετάβαση: ποια μέτρα είναι αναγκαία» (ΕΕ C, C/2024/1576, 5.3.2024, ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/C/2024/1576/oj?locale=el).

([4]) https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/ip_23_3623.

([5]) https://www.eea.europa.eu/publications/european-climate-risk-assessment.

([6]) https://www.worldbank.org/en/region/eca/brief/economics-for-disaster-prevention-preparedness-europe.

([7]) Study for a methodological framework and assessment of potential financial risks associated with biodiversity loss and ecosystem degradation (Μελέτη με θέμα το μεθοδολογικό πλαίσιο και την εκτίμηση των δυνητικών οικονομικών κινδύνων που ενέχουν η απώλεια βιοποικιλότητας και η υποβάθμιση των οικοσυστημάτων), Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

([8]) World Employment and Social Outlook 2018 (Παγκόσμιες εργασιακές και κοινωνικές προοπτικές 2018), Διεθνής Οργάνωση Εργασίας.

([9]) https://www.resourcepanel.org/reports/global-resources-outlook-2024.

2.8. Σύμφωνα με τη Διακυβερνητική Επιτροπή για την Κλιματική Αλλαγή (IPCC), η ύπαρξη των κατάλληλων πολιτικών, υποδομών και τεχνολογιών που καθιστούν δυνατές τις αλλαγές στον τρόπο ζωής και τη συμπεριφορά μας μπορεί να οδηγήσει έως το 2050 σε μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά 40 έως 70 % ([10]). Ωστόσο, οι καταναλωτικές επιλογές, ιδίως των ατόμων με χαμηλότερο εισόδημα, βασίζονται κυρίως στις χαμηλές τιμές και στην ευκολία, καθώς οι βιώσιμες εναλλακτικές επιλογές συχνά δεν είναι προσβάσιμες ούτε οικονομικά προσιτές. Αυτό ισχύει για διάφορα αγαθά και υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων των μεταφορών, της στέγασης, των τροφίμων και των προϊόντων. Η ΕΟΚΕ είναι πεπεισμένη ότι η συστημική προσέγγιση της βιώσιμης συμπεριφοράς πρέπει να ενισχυθεί, ώστε να διασφαλιστεί ότι ο βιώσιμος τρόπος ζωής είναι η πλέον εύκολη, προσβάσιμη και οικονομικά αποδοτική επιλογή για όλους.

3. **Το όραμα της κοινωνικής ευημερίας**

3.1. Η κοινωνική ευημερία θα πρέπει να στηρίζεται στην ισόρροπη τριαδική σχέση μεταξύ της ελευθερίας, των ευθυνών και των δικαιωμάτων όλων των πολιτών. Η κοινωνία θα πρέπει να επιδιώκει να ζει σε αρμονία με τη φύση και εντός των ορίων του πλανήτη, χωρίς να υφίσταται στερήσεις, να βασίζεται σε μια βιώσιμη οικονομία με την ευημερία στο επίκεντρό της και να επωφελείται από αυτήν, να σέβεται το κλίμα, τη φύση και το περιβάλλον μας και να διατηρεί και να αναπτύσσει ευκαιρίες ώστε να μπορούν οι μελλοντικές γενιές να ικανοποιούν τις ανάγκες τους.

3.2. Η δικαιοσύνη αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο της κοινωνικής ευημερίας και πρέπει να παρέχεται στους ανθρώπους η κατάλληλη στήριξη για την κάλυψη των αναγκών τους. Οι διαρθρωτικοί φραγμοί πρέπει να μειωθούν σημαντικά, καθώς συμβάλλουν στην αύξηση των κοινωνικών ανισοτήτων. Οι ευάλωτες ομάδες, όπως οι ηλικιωμένοι και τα άτομα με αναπηρία, όσοι διαβιούν σε αγροτικές και απομονωμένες περιοχές και περιφέρειες, καθώς και οι νέοι και οι γυναίκες, που υστερούν επί του παρόντος όσον αφορά τα δικαιώματα και το εισόδημά τους, χρειάζονται ειδική στήριξη κατά τη διάρκεια της μετάβασης.

3.3. Οι κυβερνήσεις θα πρέπει να μεριμνούν για την ασφάλεια όλων. Η αίσθηση ασφάλειας κάθε ανθρώπου στο περιβάλλον του αποτελεί θεμελιώδη πτυχή της κοινωνικής και της οικονομικής ευημερίας, καθώς η κοινωνική αστάθεια προκαλεί οικονομική αστάθεια και αντιστρόφως. Απαιτούνται κατάλληλες δράσεις και επενδύσεις σε διάφορους τομείς για την κατοχύρωση της ειρήνης και της ασφάλειας έναντι εσωτερικών και εξωτερικών απειλών.

3.4. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι θα πρέπει να υπάρξει καθολική και οικονομικά προσιτή πρόσβαση στην εκπαίδευση, την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, την κοινωνική προστασία και τη στέγαση. Οι βασικοί πόροι, όπως τα τρόφιμα που παράγονται με βιώσιμο τρόπο, το καθαρό νερό και η ενέργεια, θα πρέπει να παρέχονται με τρόπο ώστε να μπορούν όλοι να ακολουθούν βιώσιμο τρόπο ζωής. Η κοινωνία θα πρέπει να συμμετέχει σε συνεχή διάλογο για τον ορισμό της «πρόσβασης» και του «βασικού χαρακτήρα», ώστε να διασφαλιστεί ότι οι έννοιες αυτές ανταποκρίνονται στις μεταβαλλόμενες ανάγκες του πληθυσμού.

4. **Το σχέδιο στρατηγικής για μια Ευρωπαϊκή Πράσινη και Κοινωνική Συμφωνία**

Οικονομικό τοπίο

4.1. Ενώ στην τρέχουσα Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία τονίζεται το ζητούμενο «να μη μείνει κανείς στο περιθώριο», απαιτείται πληρέστερη ενσωμάτωση αυτής της αρχής για την καλύτερη αντιμετώπιση των κοινωνικών και κοινωνιακών παραμέτρων της πράσινης μετάβασης και των βαθύτερων αιτίων των παγκόσμιων κρίσεων. Προβάλλει επιτακτική η ανάγκη ενός νέου πολιτικού, οικονομικού και κοινωνικού προτύπου όπου θα δίνεται προτεραιότητα στην ευημερία των ανθρώπων και του πλανήτη και θα επιδιώκεται η διεύρυνση των βιώσιμων οικονομικών δραστηριοτήτων, της παραγωγής και της κατανάλωσης. Χρειαζόμαστε μια ριζική μεταστροφή προς μια ισχυρή βιώσιμη οικονομία, για να διευκολύνουμε την ευημερία και την πράσινη και ισότιμη μετάβαση που θα ευθυγραμμίζονται με τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης του ΟΗΕ, τη συμφωνία του Παρισιού και το Σχέδιο για τη βιοποικιλότητα.

4.2. Ένα ουσιαστικό βήμα είναι η μεταρρύθμιση του υφιστάμενου οικονομικού μοντέλου, με την υπέρβαση της ανάπτυξης βάσει του ΑΕγχΠ ([11]) και την προώθηση ενός ολοκληρωμένου πλαισίου πολιτικής που θα στηρίζει μια βιώσιμη οικονομία προσανατολισμένη στην κοινωνική ευημερία: ο στόχος αυτός υπογραμμίζεται στο 8ο πρόγραμμα δράσης για το περιβάλλον ([12]). Την εν λόγω επιδίωξη έχουν ενστερνιστεί οι συννομοθέτες, οι οποίοι δίνουν έμφαση στην επίτευξη, έως το 2050, της καλής διαβίωσης των ανθρώπων εντός των ορίων του πλανήτη, σε μια οικονομία ευημερίας «όπου τίποτα δεν σπαταλάται, η ανάπτυξη είναι αναγεννητική, έχει επιτευχθεί κλιματική ουδετερότητα εντός της Ένωσης και οι ανισότητες έχουν μειωθεί σημαντικά».

([10]) https://www.ipcc.ch/2022/04/04/ipcc-ar6-wgiii-pressrelease/.

([11]) Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Μέτρα πέρα από το ΑΕγχΠ για μια επιτυχή ανάκαμψη και μια βιώσιμη και ανθεκτική οικονομία της ΕΕ» (ΕΕ C 152 της 6.4.2022, σ. 7).

([12]) Απόφαση (ΕΕ) 2022/591 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 6ης Απριλίου 2022 σχετικά με γενικό ενωσιακό πρόγραμμα δράσης για το περιβάλλον έως το 2030 (ΕΕ L 114 της 12.4 2022, σ. 22).

4.3. Σύμφωνα με μελέτη του Ινστιτούτου Οικονομικών του Κλίματος ([13]), το έλλειμμα επενδύσεων στο κλίμα με σκοπό την επίτευξη των στόχων ενόψει του 2030 ανέρχεται σε περίπου 406 δισ. ευρώ ετησίως (2,6 % του ΑΕγχΠ της ΕΕ). Ομοίως, οι στόχοι του 2026-2027 περί διάθεσης 10 % του προϋπολογισμού για την καταπολέμηση της απώλειας βιοποικιλότητας θα είναι επίσης δύσκολο να επιτευχθούν ([14]). Ως εκ τούτου, η διάθεση περισσότερων δημόσιων και ιδιωτικών κεφαλαίων σε πράσινες επενδύσεις και βραχυπρόθεσμα, καθώς και η ανακατανομή ορισμένων από τους διαθέσιμους πόρους και τις επιδοτήσεις με αποτελεσματικό τρόπο είναι ζητούμενα καίριας σημασίας.

4.4. Η ΕΟΚΕ ζητεί να καταβληθεί μεγαλύτερη προσπάθεια από την ΕΕ και τα κράτη μέλη για την αύξηση των προϋπολογισμών μέσω σειράς μηχανισμών. Σε αυτούς μπορούν να περιλαμβάνονται η αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής, η βελτίωση της είσπραξης φόρων, η άμεση παύση των υφιστάμενων επιζήμιων για το περιβάλλον επιδοτήσεων και η αποφυγή νέων, η μεταρρύθμιση των υφιστάμενων επιδοτήσεων, η αύξηση της φορολόγησης των ορυκτών καυσίμων και η ενίσχυση της βιώσιμης οικονομικής δραστηριότητας που παράγει πόρους. Η ΕΟΚΕ προτείνει την προώθηση υψηλότερων φόρων στο 1 % του πληθυσμού που κατέχει σχεδόν το ήμισυ του πλούτου παγκοσμίως και τη χρήση των εσόδων αυτών για τη χρηματοδότηση της μετάβασης.

4.5. Για να επιτευχθεί η οικονομία της ευημερίας, θα πρέπει να διασφαλιστούν τα δημόσια κονδύλια για επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις σε βασικούς τομείς πολιτικής που συνδέονται με την πράσινη και τη δίκαιη μετάβαση, όπως η εκπαίδευση, η κοινωνική προστασία και η ιατροφαρμακευτική περίθαλψη. Τα μέτρα λιτότητας πρέπει να αποφευχθούν, όπως είδαμε κατά την προηγούμενη οικονομική κρίση. Ως εκ τούτου, είναι ζωτικής σημασίας να διασφαλιστεί η εφαρμογή μιας άρτιας στρατηγικής δημόσιων επενδύσεων για την επίτευξη ισορροπημένης προσέγγισης μεταξύ των υψηλότερων δημόσιων επενδύσεων και της δημοσιονομικής βιωσιμότητας.

4.6. Η ΕΕ θα πρέπει να γνωστοποιήσει επιτυχέστερα την ύπαρξη των διαθέσιμων επί του παρόντος κονδυλίων και να απλουστεύσει τις διαδικασίες για την πρόσβαση των επιχειρήσεων σε αυτά.

4.7. Μέχρι στιγμής, δεν υπάρχουν στοιχεία εκτενούς και απόλυτης αποσύνδεσης σε παγκόσμιο επίπεδο: συνεπώς, είναι κρίσιμης σημασίας η ανάπτυξη και η υιοθέτηση λύσεων που συμβάλλουν στη μείωση της κατανάλωσης πόρων και στην αποϋλοποίηση της οικονομίας παγκοσμίως. Αυτό πρέπει να πραγματοποιηθεί σε ισότιμη βάση και να δοθεί χώρος για δίκαιη ανάπτυξη, ιδίως στις χώρες με χαμηλό εισόδημα. Για να κατανοηθεί πλήρως η κατανάλωση υλικών από μέρους διαφόρων χωρών, θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί μια μέθοδος αποτυπώματος υλικών, όπως ζήτησαν το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και αρκετά κράτη μέλη που έχουν ήδη θέσει εθνικούς στόχους μείωσης του αποτυπώματος υλικών. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με το αίτημα του Συμβουλίου για έναν μακροπρόθεσμο στόχο της ΕΕ που θα αφορά τη βιώσιμη χρήση των πόρων και τη χρήση πράσινων δημόσιων συμβάσεων, όπως αυτό έχει συμπεριληφθεί στα συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με το 8ο Πρόγραμμα δράσης για το περιβάλλον ([15]).

4.8. Οι επιχειρήσεις, από τις μεγάλες εταιρείες έως τις πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, τους συνεταιρισμούς και τους παράγοντες της κοινωνικής οικονομίας, διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην πράσινη μετάβαση, καθώς βιώνουν τη μετάβαση στις δικές τους δραστηριότητες και, ταυτόχρονα, συμβάλλουν στη μετάβαση άλλων φορέων και παραγόντων, παρέχοντας κλιματικές και περιβαλλοντικές λύσεις. Διαδραματίζουν επίσης κεντρικό ρόλο στην οικονομία της ευημερίας, παράγοντας πόρους και παρέχοντας στους ανθρώπους βιώσιμες θέσεις εργασίας, αγαθά και υπηρεσίες.

4.9. Για να είναι σε θέση να επιτελέσουν τη λειτουργία που τους αναλογεί στη μετάβαση προς τη βιωσιμότητα και στην οικονομία της ευημερίας, οι επιχειρήσεις πρέπει να λειτουργούν επί ίσοις όροις προς αποφυγή του αθέμιτου ανταγωνισμού. Συνεπώς, όλα τα εισαγόμενα προϊόντα πρέπει να πληρούν τα ίδια πρότυπα με όσα παράγονται στην Ευρώπη. Είναι απαραίτητο να υπάρχει επιχειρηματικό περιβάλλον που θα ενθαρρύνει την καινοτομία, τις επενδύσεις και το εμπόριο και θα διευκολύνει τη μετάβαση. Πρέπει να δημιουργηθούν για όλες τις επιχειρήσεις ευνοϊκές συνθήκες διαχείρισης της μετάβασης, με παράλληλη αναγνώριση του γεγονότος ότι οι διάφορες συνθήκες και ανάγκες ποικίλλουν ανάλογα με τον τομέα και το μέγεθος της επιχείρησης. Η μείωση της γραφειοκρατίας και η επιτάχυνση των διαδικασιών αδειοδότησης είναι καίριας σημασίας.

4.10. Θα πρέπει να ανταλλάσσονται οι βέλτιστες πρακτικές όσον αφορά τα πρακτικά μέτρα που λαμβάνουν οι ευρωπαϊκές πόλεις. Για παράδειγμα, η διαφήμιση ορυκτών καυσίμων και προϊόντων και υπηρεσιών υψηλής χρήσης άνθρακα και υλικών θα πρέπει να περιοριστεί, ιδίως σε δημόσιους και διαδικτυακούς χώρους, ώστε να αποφεύγεται η υπερκατανάλωση, κατά τα πρότυπα των πρωτοβουλιών της Γκρενόμπλ και του Άμστερνταμ, όπου εξαιρείται ρητώς η διαφήμιση αεροπορικών μετακινήσεων, αεροδρομίων, οχημάτων τύπου SUV, κρουαζιέρων και εταιρειών ορυκτών καυσίμων σε χώρους ιδιοκτησίας των εν λόγω δήμων.

([13]) https://www.i4ce.org/en/publication/european-climate-investment-deficit-report-investment-pathway-europe-future/.
([14]) Biodiversity mainstreaming (Η πάγια συνεκτίμηση της βιοποικιλότητας), Ευρωπαϊκή Επιτροπή.
([15]) https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-11326-2024-INIT/el/pdf.

4.11. Για να ενισχυθεί η συμπεριληπτική απασχόληση, θα πρέπει να ενθαρρυνθεί η εγκαθίδρυση πλουραλιστικών επιχειρήσεων και επιχειρηματικών μοντέλων, συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών, των κυκλικών και των αλληλέγγυων συστημάτων, όπως το υπεύθυνο ιδιοκτησιακό καθεστώς (steward ownership), οι συνεταιρισμοί και η επιχειρηματικότητα των γυναικών και των νέων. Ο ρόλος της κοινωνικής και της συνεργατικής οικονομίας θα πρέπει να είναι πιο εξέχων, με την παροχή αξιοπρεπών θέσεων εργασίας, καθώς και ευκαιριών ποιοτικής κατάρτισης και εκπαίδευσης που θα είναι πράσινες και ικανοποιητικές. Επιπλέον, για να διευκολυνθεί η επίτευξη τόσο της ευημερίας όσο και της παραγωγικότητας και να προαχθεί ο αρμονικός συνδυασμός της επαγγελματικής με την προσωπική ζωή, θα πρέπει στις συνθήκες εργασίας να εξισορροπούνται ο τρόπος ζωής του ατόμου με τις ειδικές ανάγκες της εκάστοτε επιχείρησης, με τη λήψη και μέτρων όπως η μείωση του χρόνου εργασίας, όπου αυτό μπορεί να εφαρμόζεται.

Εκπαίδευση και χειραφέτηση

4.12. Η εκπαίδευση θα πρέπει να χειραφετεί τους ανθρώπους, ευαισθητοποιώντας τους για τα κοινά και προωθώντας την υιοθέτηση ενός υγιεινού και βιώσιμου τρόπου ζωής. Η μείωση της ατομικής κατανάλωσης χωρίς στέρηση είναι δυνατή χάρη σε πολλές πτυχές της κυκλικής οικονομίας, όπως η επαναχρησιμοποίηση, η αναπροσαρμογή της χρήσης, η επισκευή και η κοινή χρήση των προϊόντων. Ωστόσο, η παγκόσμια οικονομία είναι μόλις κατά 7,2 % κυκλική, με αποτέλεσμα τη σπατάλη, την απώλεια ή τη μη διαθεσιμότητα για επαναχρησιμοποίηση άνω του 90 % των υλικών ([16]). Σε μεγάλο βαθμό, χάρη στις νεότερες γενιές, οι λύσεις αυτές προωθούνται μεν στην κοινωνία ως τάση, αλλά χρειαζόμαστε διαγενεακές λύσεις για μια πλήρως κυκλική μετάβαση.

4.13. Πρέπει να ενισχυθεί και να καταστεί υποχρεωτική η εκπαίδευση στα της δημοκρατίας και των δημόσιων θεσμών σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και ενωσιακό επίπεδο, έτσι ώστε όλοι οι μαθητές να έχουν τις γνώσεις για να κατανοούν τι είναι ένα δημοκρατικό σύστημα, πώς λαμβάνονται οι αποφάσεις στην Ευρώπη, ποιοι είναι οι συναφείς περιορισμοί και ζητούμενα, καθώς και με ποιον τρόπο μπορούν να είναι ενεργοί πολίτες. Συν τοις άλλοις, θα πρέπει τα θεσμικά όργανα της ΕΕ να εντείνουν την προσπάθειά τους για την παροχή εύληπτων, απτών και εύκολα προσπελάσιμων πληροφοριών σχετικών με τη σημασία της ΕΕ για τους πολίτες, ιδίως σε τοπικό επίπεδο.

4.14. Παρατηρείται αυξανόμενη ζήτηση σε δεξιότητες που σχετίζονται με ένα βιώσιμο μέλλον, και οι εργαζόμενοι πρέπει να διαθέτουν τις αναγκαίες τεχνικές και προσωπικές δεξιότητες που είναι κρίσιμης σημασίας για την ανταγωνιστικότητα της ΕΕ. Η ΕΟΚΕ καλεί την ΕΕ, τα κράτη μέλη και τις επιχειρήσεις να επενδύσουν στην κατάρτιση, στην επανειδίκευση και στην αναβάθμιση των δεξιοτήτων.

Η συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών

4.15. Οι άνθρωποι θα πρέπει να ενθαρρύνονται να κινητοποιούνται και να οργανώνονται για την επίτευξη ενός κοινού στόχου, χρησιμοποιώντας μηχανισμούς όπως η Ευρωπαϊκή πρωτοβουλία πολιτών. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η μείωση της αυστηρότητας των προϋποθέσεων των Ευρωπαϊκών πρωτοβουλιών πολιτών και η πιο απτή και ουσιαστική ανταπόκριση σε αυτές από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα έχει ως αποτέλεσμα την αύξησή τους.

4.16. Οι δημοκρατίες πρέπει να διασφαλίσουν καλύτερη εκπροσώπηση και ένταξη, με μεγαλύτερη συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών και διακυβέρνηση από τη βάση προς την κορυφή. Μηχανισμοί όπως οι συνελεύσεις πολιτών αποτελούν σημαντικό μέρος των συμμετοχικών διαδικασιών λήψης αποφάσεων, και οι κυβερνήσεις θα πρέπει να ενθαρρύνουν μια πιο πολύμορφη εκπροσώπηση των πολιτών στη χάραξη πολιτικής, καθώς και την πιο ενεργό και ουσιαστικότερη συμμετοχή της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών. Έτσι θα καταστεί δυνατή η μεγαλύτερη συμμετοχή και επιρροή όλων των πολιτών, των τοπικών κοινοτήτων και των τομέων της κοινωνίας στη δημοκρατική διαδικασία. Καθώς οι ανισότητες διαβρώνουν την εμπιστοσύνη στους πολιτικούς και στο πολιτικό μας σύστημα, πρέπει να επενδύσουμε στους ανθρώπους για να διαφυλάξουμε τις δημοκρατίες μας.

([16]) https://www.circularity-gap.world/2023#:~:text=The%20global%20economy%20is%20now%20only%207.2%25%20circular&text=This%20means%20that%20more%20than,such%20as%20buildings%20and%20machinery.

4.17. Ο κοινωνικός διάλογος έχει κρίσιμη σημασία στους κλάδους και τους τομείς που θα πρέπει να συρρικνωθούν, έτσι ώστε οι εργαζόμενοι που χάνουν τη δουλειά τους να είναι σε θέση να επιλέγουν αξιοπρεπείς και ικανοποιητικές εναλλακτικές λύσεις. Ένας τρόπος για να υλοποιηθεί αυτό είναι η προώθηση ενός πλαισίου πολιτικής για τη δίκαιη μετάβαση, όπως ζητείται στη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Προώθηση του πλαισίου πολιτικής της ΕΕ για τη δίκαιη μετάβαση: ποια μέτρα είναι αναγκαία» ([17]). Η ΕΕ και τα κράτη μέλη θα πρέπει να παρακολουθούν και να ενισχύουν την εφαρμογή των θεμελιωδών δικαιωμάτων των εργαζομένων να ιδρύουν συνδικαλιστικές οργανώσεις και να προσχωρούν σε αυτές χωρίς αντίποινα, καθώς και να συμμετέχουν σε συλλογικές διαπραγματεύσεις σε αναδυόμενους πράσινους κλάδους της οικονομίας και πέραν αυτών. Για τον σκοπό αυτό, η ΕΟΚΕ επισημαίνει τις διατάξεις παρακολούθησης για την εφαρμογή της σύστασης του Συμβουλίου για την ενίσχυση του κοινωνικού διαλόγου στην Ευρωπαϊκή Ένωση ([18]) και επισημαίνει ότι συνιστάται στα κράτη μέλη να υποβάλουν, εντός 18 μηνών από τη δημοσίευση της σύστασης, κατάλογο μέτρων για την εφαρμογή της, ο οποίος θα καταρτιστεί σε διαβούλευση με τους κοινωνικούς εταίρους. Οι κοινωνικοί εταίροι θα πρέπει να συμβάλουν αποφασιστικά στην ανάπτυξη αυτών των δεικτών για την παρακολούθηση της εφαρμογής ([19]).

4.18. Η ΕΕ θα πρέπει να παράσχει πόρους —συμπεριλαμβανομένης της βασικής χρηματοδότησης— για τη συμμετοχή των πολιτών από τη βάση, με στόχο έναν δίκαιο μετασχηματισμό. Επιπλέον, θα πρέπει να παράσχει διάφορες μορφές διαβουλευτικής δημοκρατίας σε διάφορα πλαίσια και διάφορα επίπεδα, ώστε να καταστεί δυνατή η κοινωνική καινοτομία. Σε αυτές περιλαμβάνονται οι πρωτοβουλίες των τοπικών κοινοτήτων, οι πόλεις σε μετάβαση, η συμμετοχική κατάρτιση προϋπολογισμού, οι συνελεύσεις πολιτών, τα ενεργειακά συμβούλια νέων, ο συμπεριληπτικός στρατηγικός πολεοδομικός σχεδιασμός, η ευρύτερη διαβούλευση με τους πολίτες ενόψει της ιεράρχησης των δράσεων, οι κοινοτικοί κήποι, οι ενεργειακές κοινότητες και οι συνεταιρισμοί. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στην πολυμορφία και τη συμπεριληπτικότητα, ώστε να διασφαλιστεί η συμμετοχή των νέων, των μεταναστών και των ατόμων με αναπηρία, καθώς και στον τρόπο με τον οποίο η διάσταση του φύλου ενσωματώνεται στις εν λόγω πρωτοβουλίες.

4.19. Η αποτελεσματική και συμπεριληπτική διαβούλευση με τα άτομα και τα ενδιαφερόμενα μέρη πρέπει να καταστεί δεσμευτική απαίτηση. Κίνητρα και πρότυπα για ουσιαστική και έγκαιρη συμμετοχή σε τοπικό επίπεδο θα πρέπει να συμπεριληφθούν στη σχετική νομοθεσία της ΕΕ.

Σκέψεις για τις μελλοντικές γενιές

4.20. Για να διασφαλιστεί η διαγενεακή δικαιοσύνη, πρέπει να ενσωματωθούν τα δικαιώματα των νέων και των μελλοντικών γενεών σε όλες τις πολιτικές μέσω της Ευρωπαϊκής Πράσινης και Κοινωνικής Συμφωνίας. Η ΕΟΚΕ έχει ήδη υποστηρίξει την Αξιολόγηση του αντικτύπου της ΕΕ από τη σκοπιά της νεολαίας και είναι το πρώτο όργανο της ΕΕ που την εφαρμόζει πειραματικά στις γνωμοδοτήσεις της. Η ΕΟΚΕ έχει επίσης συνεργαστεί με διάφορες οργανώσεις νέων, δημιουργώντας μηχανισμούς όπως οι συζητήσεις στρογγυλής τραπέζης νέων για το κλίμα και τη βιωσιμότητα ([20]). Οι νέοι πρωτοστάτησαν στο αίτημα περί Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας και θα πρέπει επίσης να διαδραματίσουν καίριο ρόλο και να συμμετάσχουν ουσιωδώς στην Ευρωπαϊκή Πράσινη και Κοινωνική Συμφωνία.

4.21. Λόγω της τρέχουσας δημογραφικής κατάστασης του γηράσκοντος πληθυσμού της ΕΕ και των μη αμειβόμενων ευθυνών φροντίδας, τις οποίες επωμίζονται κυρίως γυναίκες, θα καταστούν αναγκαίες οι πιο οικονομικές και ποιοτικές υπηρεσίες φροντίδας. Πρέπει να καλυφθεί η έλλειψη χρηματοδότησης και παρεχόμενων υπηρεσιών, και οι πολιτικές πρέπει να εγγυώνται τη βιωσιμότητα χωρίς να επιβαρύνονται οι μελλοντικές γενιές με μη βιώσιμο χρέος.

4.22. Η αρχή της διαγενεακής δικαιοσύνης θα πρέπει να κατέχει κεντρική θέση στη χάραξη πολιτικής, με μέλημα ότι το βάρος είτε του μετριασμού της όποιας απειλής είτε της προσαρμογής σε αναπόφευκτες πιέσεις δεν θα μετακυλίεται μονομερώς στις επόμενες γενιές. Ως εκ τούτου, στις κατευθυντήριες γραμμές για τη βελτίωση της νομοθεσίας θα πρέπει να συμπεριληφθεί η εκτίμηση των επιπτώσεων στις μελλοντικές γενιές. Οι ριζοσπαστικές πολιτικές πρέπει να εξυπηρετούν τα μακροπρόθεσμα συμφέροντα των Ευρωπαίων πολιτών, συμπεριλαμβανομένων των μελλοντικών γενεών, και θα πρέπει να αποφεύγουν τη δημιουργία επιζήμιων εξαρτήσεων για αυτούς.

([17]) Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Προώθηση του πλαισίου πολιτικής της ΕΕ για τη δίκαιη μετάβαση: ποια μέτρα είναι αναγκαία» (ΕΕ C, C/2024/1576, 5.3.2024, ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/C/2024/1576/oj?locale=el).

([18]) Σύσταση του Συμβουλιου, της 12ής Ιουνίου 2023, για την ενίσχυση του κοινωνικού διαλόγου στην Ευρωπαϊκή Ένωση (*ΕΕ C, C/2023/1389, 6.12.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/1389/oj*).

([19]) Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέματα «Πρόταση σύστασης του Συμβουλίου για την ενίσχυση του κοινωνικού διαλόγου στην Ευρωπαϊκή Ένωση» [COM(2023) 38 final — 2023/0012 (NLE)] και «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Ενίσχυση του κοινωνικού διαλόγου στην Ευρωπαϊκή Ένωση: αξιοποίηση του πλήρους δυναμικού του για τη διαχείριση των δίκαιων μεταβάσεων» [COM(2023) 40 final] (ΕΕ C 228 της 29.6.2023, σ. 87).

([20]) https://www.eesc.europa.eu/el/initiatives/youth-climate-and-sustainability-round-tables.

4.23. Για να διασφαλιστεί η στενή συνεργασία μεταξύ όλων των θεσμικών οργάνων της ΕΕ, πρέπει να συνταχθεί μια διοργανική δήλωση από πλευράς ΕΟΚΕ, Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, Συμβουλίου της ΕΕ και Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη δημιουργία ενός άρτιου πλαισίου που θα εγγυάται την προστασία και την προαγωγή των συμφερόντων και των δικαιωμάτων των μελλοντικών γενεών, ενώ παράλληλα θα περιλαμβάνει δεσμεύσεις των θεσμικών οργάνων για την πάγια συνεκτίμηση διασφαλίσεων για τις μελλοντικές γενιές στα νομικά πλαίσια και τις πολιτικές.

4.24. Θα πρέπει στην επόμενη Ευρωπαϊκή Επιτροπή να οριστεί επίτροπος αρμόδιος για τις Μελλοντικές Γενιές, με διατομεακό χαρτοφυλάκιο και συμμετοχή σε όλες τις νομοθετικές διαδικασίες, με μέριμνα ώστε οι νέες και οι ήδη υπάρχουσες πολιτικές να έχουν θετική επίδραση στις μελλοντικές γενιές. Τούτο θα πρέπει να βασιστεί στα επιτυχημένα παραδείγματα παρόμοιων αξιωμάτων ανά τον κόσμο, όπως αυτό του επιτρόπου Μελλοντικών Γενεών της Ουαλίας.

Βρυξέλλες, 19 Σεπτεμβρίου 2024.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Oliver RÖPKE